

Kuczi Tibor disszertációja újszerűen, szocio-kulturális közelítésben vizsgálja a kisvállalkozók társadalmi jellemzőit, gazdasági viselkedésük társadalmi és kulturális összetevőit.

A kisvállalkozások szokásos, gazdasági nézőpontú elemzéséhez hozzáadja a szociológusét, bemutatva, miként használják fel társadalmi kapcsolataikat, az abban rejlő sokféle erőforrást az önállóvá válás, az önálló egzisztencia megteremtéséhez és fenntartásához.

A nemzetközi szakirodalom alapos ismeretén, valamint saját, több mint egy évtizedes kutatómunkája tapasztalatai alapján fogalmazza meg egy fontos társadalmi-gazdasági jelenség alapvető szociológiai hátterét: az önálló vállalkozásba kezdő kisvállalkozók nem kizárólag a gazdasági mezőben és a gazdaság logikáját követve építik fel vállalkozásaikat, hanem a társadalmi kapcsolataik, az abban létező kulturális hagyományok által lehetővé tett módon, újraformálva egyúttal társadalmi közegeket is. E gondolat sokoldalú bizonyítása során, a kisvállalkozók döntéseiben, utválasztásaiban a gazdasági racionalitás kizárólagosságának tagadásával igen közel került a közelmúltban közgazdasági Nobel-díjjal jutalmazott Daniel Kahneman felismeréséhez.

Kuczi Tibor vállalkozás-kutató munkásságának kiemelkedő eredménye annak bemutatása, hogy az új, többnyire tökeszegény kisvállalkozások alakulásakor hogyan értékelődnek fel a szűkebb régiók, a helyi, lokális társadalmak, s maguk a családok sajátos termelési, szakmai hagyományai, infrastruktúrája, információs és segítő hálózataik, tudáskészletük, emberi, szűkebb közösségi, vallási, politikai értékeik. A kapcsolat-szerveződési mintákat feltáró és az ezekbe illeszkedő vállalkozási habitusról kimutatja, hogy az elmúlt évtizedekben megszerzett társadalmi pozíció, a képzettség, a foglalkozási státusz erősebben befolyásolják a vállalkozóvá válást, mint a származás révén örökölhető „vállalkozói habitus”. A vállalkozói fejlődést dinamizáló habitusként gazdag példákkal és invenciózus kifejezéssel mutatja be a „kreácsolást” a nehézségeket áthidaló, az erőforrásokat kombináló kreatív találékonyságot.

A szépen, kifejezően megírt munka eredményeinek messzemenő elismerésén túl az opponensek többféle kifogást is megfogalmaztak: például a zömmel a vidéken működő kisvállalkozások társadalmi kapcsolataira alapozó megállapításokat, és a nagyvállalatokkal történő összehasonlítás esetenként sematikus voltát. A kritikai észrevételek azonban – mint az opponensek hangsúlyozták – az értekezés lényegi mondanivalójához képest mellékes jelentőségűek.

A dolgozat összességében jelentős hozzájárulás a magyar gazdaság-szociológiához. A szerző a kisvállalkozások nemzetközi és hazai szakirodalmának kritikai feldolgozásával, széleskörű empirikus kutatómunkáján alapuló tapasztalatainak összegzésével, a kisvállalkozások kapcsolat-szerveződési mintáinak feltárásával, és a vállalkozói habitus, valamint a vállalkozások létrejöttének szocio-kulturális beágyazottságával kapcsolatos eredeti megállapításaival méltó a tudományok doktora cím elnyerésére.

